

วิชา เรียงความกระทู้ธรรม ธรรมศึกษาชั้นโท

การเรียงความแก้กระทู้ธรรม เป็นการแสดงออกซึ่งความรู้ ความเข้าใจ ความคิด และความรู้สึก ของผู้เขียนซึ่งได้มาจากการศึกษาวิชาธรรมะ พุทธะ และเบญจศีลเบญจธรรม ว่าสามารถจะถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ ความคิด และความรู้สึกออกไปสู่ผู้อื่นได้ดีหรือไม่

การเรียนรู้วิชาธรรมะ พุทธะ และเบญจศีลเบญจธรรม เปรียบเหมือนนักเรียนไปเก็บเอาดอกไม้ที่ต่างสี ต่างขนาด มากองรวมกันไว้ ส่วนการเรียงความแก้กระทู้ธรรม เปรียบเหมือนนักเรียนคัดเอาดอกไม้เหล่านั้นมาปักแจกัน จะทำได้สวยงามแค่ไหน ก็ขึ้นอยู่กับความสามารถของแต่ละคน ที่จะแต่งอย่างไร

ตามหลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนา การเขียนหรือการพูดที่จัดว่าดีนั้น ต้องเกิดประโยชน์แก่ผู้อ่านหรือผู้ฟัง ๔ ประการ คือ ๑. ได้ความรู้ความเข้าใจ ๒. เกิดความเลื่อมใสใคร่ปฏิบัติตาม ๓. กล้าทำความดี ๔. มีความบันเทิงใจ ไม่เบื่อหน่าย

๑. ผู้อ่านหรือผู้ฟังจะได้รับความรู้ ความเข้าใจนั้น ผู้เขียนและผู้พูดจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องนั้นเป็นอย่างดีเสียก่อน สรุปสั้น ๆ คือ จำได้ เข้าใจชัด ปฏิบัติถูกต้อง

๒. ผู้อ่านหรือผู้ฟังจะเกิดความเลื่อมใส ใคร่ปฏิบัติตาม ผู้เขียนหรือผู้พูดจะต้องชี้แจงให้เห็นโทษของการไม่ปฏิบัติอย่างนั้นว่า ไม่ใช้อย่างไร

๓. ผู้อ่านหรือผู้ฟังจะกล้าทำความดี ผู้เขียนหรือผู้พูด จะต้องชี้แจงให้เห็นคุณค่าหรือประโยชน์ของการปฏิบัติอย่างนั้นว่า ใช้อย่างไร

๔. ผู้อ่านหรือผู้ฟังจะมีความบันเทิงใจ ไม่เบื่อหน่าย ก็เพราะได้รับความรู้ความเข้าใจ เห็นโทษของการไม่ปฏิบัติ และเห็นคุณประโยชน์ของการปฏิบัตินั้น ๆ นั้นเอง

ฉะนั้น วิชากระทู้ธรรมจึงเป็นวิชาที่สำคัญน่าศึกษาวิชาหนึ่ง เพราะเป็นการเอาวิชาที่เรียนแล้วมาประติดประต่อให้ได้ใจความสอดคล้องกับกระทู้ธรรมตามที่สนามหลวงออกมา เป็นการแสดงให้เห็นถึงความรู้ ความเข้าใจ ความคิดและความรู้สึกที่แท้จริงของผู้เขียน และเป็นเหตุให้เกิดความรู้ความเข้าใจ ความคิด และความรู้สึกแก่ผู้อื่นด้วย นักเรียนจึงควรเอาใจใส่ฝึกคิด ฝึกเขียน ฝึกพูดบ่อย ๆ จะได้เป็นคนดีมีความสามารถ โปรดนึกถึงพุทธภาษิตบทหนึ่งอยู่เสมอว่า **ทนุโต เสฏโฐ มนุสเสสุ ผู้ฝึกฝนตน (อยู่เสมอ) เป็นผู้ประเสริฐที่สุดในมวลมนุษย์**

หลักเกณฑ์การแต่งกระตู่

ผู้จะแต่งกระตู่ จำเป็นจะต้องทราบหลักเกณฑ์ในการแต่งกระตู่ก่อน หลักเกณฑ์ในการแต่งกระตู่ นั้น ผู้ศึกษาพึงทราบตามที่สนามหลวงแผนกธรรมได้วางเป็นหลักเอาไว้ตั้งข้อความว่า

แต่งอธิบายให้สมเหตุสมผล อ่างสุภาษิตอื่นมาประกอบด้วย ๒ ข้อ และบอกชื่อคัมภีร์ที่มาแห่งสุภาษิตนั้นด้วย สุภาษิตที่อ้างมานั้น ต้องเรียงเชื่อมความให้สนิทติดต่อสมกับกระตู่ตั้ง

ในชั้นนี้ (ธรรมศึกษาชั้นโท) กำหนดให้เขียนลงในใบตอบ ตั้งแต่ ๓ หน้า (เว้นบรรทัด) ขึ้นไป

วิธีการแต่งกระตู่

เมื่อทราบหลักเกณฑ์การแต่งกระตู่โดยย่อแล้ว ต่อไปควรทราบวิธีการแต่ง วิธีการแต่งกระตู่มีองค์ประกอบใหญ่ ๆ ๓ อย่าง คือ

๑. คำเริ่มต้น ได้แก่คำว่า “บัดนี้ จักอธิบายขยายความธรรมภายิต ที่ได้ยกขึ้นนิกเขบต เพื่อเป็นแนวทางแห่งการศึกษา และปฏิบัติธรรมตามสมควรแก่เวลา” หรือ อื่นใดตามที่เหมาะสม

๒. คำขยายความ คืออธิบายเนื้อความแห่งธรรมภายิต ซึ่งเป็นกระตู่ปัญหา พร้อมทั้ง อ่างสุภาษิตอื่นมาประกอบอย่างน้อย ๒ ข้อ พร้อมทั้งบอกที่มาให้ถูกต้อง

๓. คำลงท้าย คือ สรุปเนื้อความที่ได้อธิบายมาแล้วโดยย่ออีกครั้งหนึ่ง ให้สอดคล้องกับกระตู่ปัญหา จบลงด้วยคำว่า สมกับธรรมภายิตว่า.....หรือ พระพุทธองค์จึงตรัสว่า..... ตามความเหมาะสม (ช่องว่างที่เว้นไว้หมายถึง กระตู่ปัญหาพร้อมทั้งคำแปล)

ข้อควรจำ

๑. เขียนตัวหนังสือลงในกระดาษข้อสอบด้วยตัวบรรจง ครึ่งบรรทัด
๒. ระวังอย่าให้มีรอยลบรอยขีดขีดมากเกินไป ทางที่ดีที่สุดคืออย่ามีเลย มีสติในการเขียน
๓. เว้นบรรทัดทุกครั้งเมื่อขึ้นบรรทัดใหม่
๔. ควรเขียนไม่น้อยกว่า ๓ แผ่น (ไม่รวมหน้าหลัง ยกเว้นกรรมการคุมสอบอนุญาต)
๕. ควรจำสุภาษิตที่นำไปแก้ให้ได้อย่างน้อย ๓ สุภาษิต เพื่อนำไปใช้ได้สะดวก
๖. ห้ามเขียนชื่อ ที่อยู่ สำนักเรียน ลงในกระดาษข้อสอบเด็ดขาด เขียนปรับตทุกกรณี

โครงร่างแม่แบบการเขียนเรียงความแก้กระทู้ธรรม
สามารถนำไปใช้ได้ทุกชั้น ปรับแต่งได้ตามความเหมาะสม

.....สุภายิตต้น.....

(สุภายิตที่ทางสนามหลวงให้มา พร้อมคำแปล)

บัดนี้ ข้าพเจ้าจะอธิบายขยายความแห่งกระทู้ธรรมสุภายิตที่ลิขิตไว้ ณ เบื้องต้น พอเป็นแนวทางแห่งการศึกษาและประพฤติปฏิบัติสืบต่อไป

(เรียงความแก้สุภายิตต้น ไม่น้อยกว่า ๗ บรรทัด).....

.....

.....สมดังธรรมสุภายิต ที่มาใน...(ที่มาของสุภายิตเชื่อม)...ว่า

.....สุภายิตเชื่อม (๑).....

(สุภายิตที่นักเรียนท่องเตรียมมา พร้อมคำแปล)

(เรียงความแก้สุภายิตเชื่อม ไม่น้อยกว่า ๗ บรรทัด).....

.....

.....สมดังธรรมสุภายิต ที่มาใน...(ที่มาของสุภายิตเชื่อม)...ว่า

.....สุภายิตเชื่อม (๒).....

(สุภายิตที่นักเรียนท่องเตรียมมา พร้อมคำแปล)

(เรียงความแก้สุภายิตเชื่อม ไม่น้อยกว่า ๗ บรรทัด).....

.....

(สรุปสิ่งที่เขียนมาทั้งหมดโดยย่อ ไม่น้อยกว่า ๕ บรรทัด).....

.....

....สมดังธรรมสุภายิต ที่ลิขิตไว้ ณ เบื้องต้น ว่า

.....สุภายิตต้น.....

(สุภายิตที่ทางสนามหลวงให้มา พร้อมคำแปล)

สุภาษิตตัวอย่าง (ควรท่องจำให้ขึ้นใจ)

อุฏฐานวโต สติมโต   สัจจมมุตส นิสมมการิโน
 สลยุตสส จ ฐมขีวิโน   อปฺปมตฺตสส ยโสภิวฑฒติ.
 ยศยอมเจริญ แก่ผู้มีความหมั่น มีสติ มีกิจการงานสะอาด
 ใคร่ครวญแล้วทำ ระวังดีแล้ว เป็นอยู่โดยธรรม และไม่ประมาท.
 (พุทธ) ขุททกนิกาย ธรรมบท

ยาทิสํ วปเต พิชํ   ตาทิสํ ลภเต ผลํ
 กลุยาณการิ กลุยาณํ   ปาปการิ จ ปาปกํ.
 บุคคลหว่านพืชเช่นใด ย่อมได้ผลเช่นนั้น
 ผู้ทำกรรมดี ย่อมได้ผลดี ผู้ทำกรรมชั่ว ย่อมได้ผลชั่ว.
 (พุทธ) สังยุตตนิกาย สฬายตนวรรค

โย จ วสฺสสํ ชีเว   ทฺวปฺปญฺญอ สสมาหิโต
 เอกาหํ ชีวิทํ เสยฺโย   ปญฺญวนฺตสส ฌายิโน.
 ผู้ใดมีปัญญาทราวม มีใจไม่มั่งคั่ง พึงเป็นอยู่ตั้งร้อยปี
 ส่วนผู้ใดมีปัญญาเพ่งพินิจ มีชีวิตอยู่วันเดียว ยังดีกว่า.
 (พุทธ) ขุททกนิกาย ธรรมบท